

CONSILIUL NAȚIONAL DE ATESTARE A TITLURILOR,
DIPLOMELOR ȘI CERTIFICATELOR UNIVERSITARE
NATIONAL COUNCIL FOR ATTESTATION OF
ACADEMIC TITLES, DIPLOMAS AND CERTIFICATES
(CNATDCU)

RAPORTUL COMISIEI DE ABILITARE
REPORT OF THE HABILITATION COMMISSION

din data de (date) 1 februarie 2014

NUMELE și Prenumele candidatului (SURNAME and Forename of the candidate):

Prof. univ. dr. ANTONIO-MIHAIL PATRAȘ

Titlul tezei de abilitare / direcțiile principale de cercetare (Title of habilitation thesis / main research areas):

LITERATURA CRITICILOR (Recuperarea și nuanțarea biografismului și decelarea ideologemelor iradiante în ficțiunea criticilor; Stabilirea unui set operativ de criterii și taxinomii din perspectiva cărora poate fi redefinită „personalitatea” criticului-prozator; Conturarea metodei interpretative de tip contextualizant)

Domeniul de studii universitare de doctorat (Field of doctoral studies):

ȘTIINȚE UMANISTE - FILOLOGIE

în care urmează să se confere calitatea de conducător de doctorat (future field of doctoral supervision)

Denumirea **Instituției Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) / Instituției Organizatoare de Doctorat (IOD)** unde are loc susținerea publică a tezei de abilitare
(Name of the **institution organizing doctoral studies (IOSUD), (IOD)**, where the public defense of the habilitation thesis takes place)

UNIVERSITATEA „AL.I.CUZA” IAȘI, FACULTATEA DE LITERE

Punctele tari ale tezei de abilitare (Strong points of the habilitation thesis):

1.) Resuscitarea biografismului readus în prim-planul criticii actuale, prin problematizarea relației autor-operă:

a.) Redefinirea biografismului. Cu toate că limitele și instrumentele acestui concept păreau a fi definitiv instituite de Saint-Beuve și adepții/adversarii săi, Antonio Patraș își propune să recupereze și să nuanțeze unele dintre avantajele metodei, mai puțin uzitate, prin decelarea ideologemelor iradiante în ficțiunile unor critici de profesie: Garabet Ibrăileanu, Eugen Lovinescu, G.Călinescu, Eugen Ionescu, Ion Negoitescu, Virgil Nemoianu, Matei Călinescu, Adrian Marino, Eugen Simion. Noutatea procedurii constă în reciclarea metodei, aplicată pe narațiunile criticilor români din secolul al XX-lea, spre o mai profundă înțelegere a personalității autorului și a dinamicii operei în ansamblu, prin identificarea nucleelor ficționale decupate din ideologia criticilor.

b.) Stabilirea unui set de criterii și taxinomii operative, din perspectiva cărora „personalitatea” autorului se cere a fi redefinită, prin armonizarea ei cu fronturile de lucru ale biografismului critic și acordarea de credit unor funcții conjuncte: analitic-interpretative, evaluativ-operative și postulative.

c.) Repunerea accentului pe „unicitatea talentului” și pe recuperarea personalității creatoare a scriitorului.

2.) **Abordarea conjugată, transdisciplinară**, vizând textul/opera ca „recipient”/mediu pentru o serie de structuri aparent exterioare (biograficul, istoricul, socialul, psihologicul, structurile imaginarii individual etc.). Toate acestea relevă o nouă strategie căreia, în plan exegetic, i se subordonează mecanica unui angrenaj hermeneutic complex (biografismul, historicismul/noul historicism, psihologismul etc.). Efectele analizei aplicate, mai cu seamă, pe Garabet Ibrăileanu, Eugen Lovinescu, G. Călinescu, dar și pe ceilalți critici implicați în „studiul de caz” axat pe „literatura criticilor” (Eugen Ionescu, Ion Negoitescu, Virgil Nemoianu, Matei Călinescu, Adrian Marino, Eugen Simion) pornesc de la dezvoltarea psihismului/umorilor autorului (obsesiile, frustrările, trăsăturile de caracter etc.) și au în vedere decodarea literaturii criticilor, cu evidențierea reflexelor criticii existențiale, așa cum le regăsim la un Georges Poulet și/sau la reprezentanții Școlii de la Geneva (Raymond, Starobinski, Rousset).

3.) **Depășirea „anchetei” biografice, patentate de Sainte-Beuve**, pe al cărei rezultat mizează încă o bună parte a monografiștilor, preocupați de acordul dintre „portretul literar” al scriitorului și reconstituirea „genezei” operei. Unul dintre meritele tezei de abilitare constă în readucerea la lumină a opțiunii *acelui Sainte-Beuve* eludat de critica tradițională, un critic modern, conștient de distanța care separă omul (*eul biografic*) de scriitor (*eul scriptorial*) și de posibilitatea ca „masca” să pară, în unele situații, mai adevărată decât „fața”. Interesul teoretic s-a îndreptat spre studierea acelor „figuri” complexe, de critici și scriitori totodată, depășind ordinea procedeele de expresie binecunoscute, perspectiva fiind precumpănitor lingvistică și retorică.

În esență, teza de abilitare relevă:

- originalitatea metodologică și a perspectivei teoretice, constând în redefinirea metodei biografiste, cu nuanțarea și aplicarea ei diferențiată;
- reabilitarea biografismului ca metodă critică, urmărindu-se relevanța biograficului și a eticului în geneza operei literare;
- analiza originală a relației dintre *opera*, critică și literară, și *biografia* criticilor literari majori ai culturii române (Ibrăileanu, Lovinescu);
- caracterul cuprinzător și de anvergură al cercetărilor care se subsumează unor criterii de metodă și de obiect coagulante;
- recuperarea textelor așa-zis marginale și periferice în lucrări cu caracter monografic și în culegeri de studii, în încercarea de redefinire a relației dintre om și operă și dintre critică și creație în cazul unor mari critici literari;
- existența unui plan de evoluție și de dezvoltare a carierei care poate constitui o imagine coerentă și unitară asupra criticii literare românești, incluzându-i, pe lângă Lovinescu și Ibrăileanu, cărora li s-au dedicat studii de anvergură, pe G. Călinescu, Eugen Ionescu, Ion Negoitescu, Virgil Nemoianu, Matei Călinescu, Adrian Marino, Eugen Simion etc.

Punctele slabe ale tezei de abilitare (**Weak points** of the habilitation thesis):

1. Nu este cazul

Rezultatul votului / observații / concluziile comisiei de abilitare se motivează în continuare (**Voting result / observations / premises for the conclusions** of the *habilitation commission* are as follows)

Teza de abilitare *Literatura criticilor*, cu direcțiile multiple pe care le presupune, relevă spirit disociativ, analitic, capacitatea de a redimensiona metode și interpretări critice. Autorul propune o viziune originală asupra interpretării prozei criticilor și, în acest sens, îmbină excursul biografic cu

speculația psihologică, se axează pe recuperarea și nuanțarea metodei biografiste, identifică ideologemele iradiante în ficțiunea criticilor români, identifică nucleele ficționale reflectate în ideologie, stabilește un set de criterii și taxinomii din perspectiva cărora să poată fi redefinită „personalitatea” autorului, conturează o metodă interpretativă de tip contextualizant în critica literară, pornind de la conceptul de „personalitate”.

Profesorul universitar doctor Antonio Patraș, titular din 2002, la Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în prezent prodecan la aceeași instituție, este, cu certitudine, unul dintre cei mai valoroși reprezentanți ai noii generații de critici universitari din România și un nume vehiculat cu deferență în spațiile academice și literare din arealul românisticii. La baza acestui prestigiu se află o continuă, temeinică, onestă și prodigioasă activitate literară și academică, recunoscută printr-o permanentă dorință de perfecționare profesională și probată prin cele cinci proiecte de cercetare științifică, finalizate cu volume și studii apărute la edituri și publicații de prestigiu, recunoscute CNCSIS: *Literatură și discurs fragmentar* (2005-2006); *Literaturi și culturi locale și Literatura criticilor* (2006-2007); *Ion D Sârbu - un artist al lucidității* (1998-2002); *E. Lovinescu și modelele românești și europene ale criticii literare interbelice* (2001-2013).

Rețin atenția cele șapte volume: *Ion D. Sîrbu – de veghe în noaptea totalitară* (2003; ed. a II-a 2011); *Fragmentarium* (2006); *Ibrăileanu. Către o teorie a personalității* (2007); *Literatură și biografie. În căutarea omului din carte* (2011); *E. Lovinescu și modelele românești și europene ale criticii literare interbelice* (2013); *Scritorul și umbra sa. Geneza formei în literatura lui E. Lovinescu* (2013, vol. I- vol II), prezente în cataloagele B.C.U. București, Cluj, Iași, Timișoara, în Biblioteca Academiei (239 de intrări în biblioteci universitare din țară și ale Academiei Române), precum și în biblioteci din străinătate (Bavarian State Library, Biblioteca Universității „Wilhelm von Humboldt” din Berlin, Biblioteca Națională a Franței, Biblioteca Universității din Washington, Biblioteca Universității UNICAL, din Calabria, British Library Biblioteca Civica „Antonio Delfini” din Modena, Biblioteca Internazionale degli studenti Torino etc.), prezențe care pledează argumentat pentru valoarea „noii critici” românești.

Coordonator al colecției de istorie și teorie literară la Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași (acreditată CNCS, din 2012, la categoria B), referent științific la edituri și publicații de top („Aracne”, recunoscută de către CNCS; „Polirom”; „Transilvania”, cotată de CNCSIS la B+), laureat cu nenumărate premii de la cele pentru debut la cele anuale ale unor reviste literare de prestigiu („Convorbiri literare”, „Ateneu”, „Viața Românească”, „Paradigma”), Antonio Patraș constituie o certitudine în critica literară românească.

În concluzie, în totalitatea ei, comisia constată îndeplinirea standardelor minimele specifice domeniului, apreciază întreaga activitate de cercetare de până acum, proiectele de viitor propuse, capacitatea de a coordona cercetarea de echipă. Prin urmare, comisia decide acceptarea tezei de abilitare în vederea obținerii atestatului de abilitare.

COMISIA DE ABILITARE
HABILITATION COMMISSION

NUMELE și Prenumele
SURNAME and Forename

1. Prof. univ. dr. Mircea A. Diaconu – Președinte
2. Prof. univ. dr. Gheorghe I. Manolache
3. Prof. univ. dr. Iulian Boldea

Semnătura
Signature

